

УДК 37.035.6

КАЛЕНДАР СВЯТ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ЦІННІСНОГО ВІДНОШЕННЯ ДО РІДНОЇ ЗЕМЛІ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ КОЛЕДЖІВ

Г.В. Петрів

У статті розкрито значення календаря свят і пам'ятних дат як засобу виховання ціннісного відношення до рідної землі студентів аграрних коледжів, подано перелік пам'ятних дат та історію їх походження. З метою упорядкування календаря святкових і пам'ятних дат, які мають бути покладені в основу навчально-виховної і культурно-просвітницької роботи аграрних коледжів, застосовано метод анкетування для експертної оцінки. Встановлено, що окремі із пам'ятних дат є маловідомі в студентському колективі, що свідчить про необхідність проведення широкої роз'яснювально-просвітницької роботи у висвітленні минулого нашого народу.

Ключові слова: календар свят, пам'ятна дата, ціннісне відношення до рідної землі, патріотизм, національна свідомість, національні цінності.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний непростий період української історії, ментальний та ідеологічний розкол, військові дії на сході країни, громадянські непорозуміння, спричинені багато в чому недостатньою культурно-просвітницькою, виховною роботою держави, сім'ї і громадськості. Саме тому без виховання ціннісного відношення до рідної землі не може бути незалежності і єдності України. Перед педагогами аграрних коледжів стоїть одне з вагомих завдань – підготувати студентів не лише як висококваліфікованих спеціалістів, а й сформувати у них національну свідомість і патріотичні почуття. У вихованні у студентів ціннісного відношення до рідної землі значне місце належить пізнанню походження, змісту пам'ятних дат та свят в історії українського народу. Пам'ятні дати та свята є ефективним засобом виховання і займають чільне місце у всебічному розвитку студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми шкільного свята та пам'ятних дат зверталися педагоги та громадські

діячі – В. Дурдуківський, С. Русова, С. Черкасенко, Я. Чепіга, які підкреслювали необхідність виховання молоді в кращих традиціях національної педагогіки та шкільництва. Відомі українські педагоги дивилися на шкільне свято як на важливий аспект національного виховання підростаючого покоління. Організацію та методику проведення Шевченківського свята вивчав В. Дурдуківський, змісту і проведенню дитячих вистав у школі присвятили свої роботи Г. Маляр і В. Дога, виховне значення трудових свят у школі розкрив у праці «Свято насадження та охорони дерев» (1918) О. Биба. Сучасні українські вчені, такі як Л. Березівська, Н. Копиленко, Н. Побірченко, О. Сухомлинська, у своїх працях лише фрагментарно висвітлюють зазначену проблему.

Мета статті – розкрити значення календаря свят та пам'ятних дат як засобу виховання ціннісного відношення до рідної землі студентів аграрних коледжів.

Виклад основного матеріалу. За всю історію жодне державне утворення за будь-яких форм державної влади, політичного устрою не змогло обійтися без свят та пам'ятних дат. До цієї категорії можна віднести дні коронації монархів, дні проголошення незалежності, дні конституцій, річниці революцій, річниці перемог у війнах тощо. Метою цих свят було: відображення ідеалів і принципів суспільства, політичної системи; виховання у громадян патріотичних почуттів; формування національної самосвідомості та гідності; посилення інтересу громадян країни до вітчизняної історії; консолідація суспільства.

Процес державного будівництва, втілення реформ чи то у соціально-економічній, політичній, духовно-культурній сферах потребує згуртування суспільства навколо національної ідеї. Ми розуміємо її як мету, що полягає у побудові суверенної, незалежної, економічно сильної, соціально-орієнтованої, демократичної держави, у якій кожному громадянину, незалежно від етнічної приналежності, релігійної чи політичної орієнтації, мови спілкування гарантуються і забезпечуються усі визначені Конституцією України права, достойний рівень життя, повага до особистості, створюються умови для реалізації творчого потенціалу і розвитку людини.

Процес виховання – це система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості [1, с. 3]. Саме тому відзначення пам'ятних дат в навчальному закладі посідає значне місце у всебічному розвитку студента, формуванні його потреб та інтересів. У вихованні ціннісного відношення до рідної землі

студентів вагоме значення належить пізнанню походження, змісту свят та пам'ятних дат. Особливо важливим в аграрних коледжах є вивчення та відзначення наступних свят та пам'ятних дат.

День Соборності (22 січня) – день об'єднання двох українських національних держав Західноукраїнської Народної Республіки та Української Народної Республіки, які виникли у ході національно-визвольних змагань українського народу 1917 – 1921 рр. 22 січня 1919 року на Софійському майдані відбулось урочисте проголошення Злуки (об'єднання двох частин України). Акт об'єднання ратифікував Трудовий Конгрес [3, с. 20]. Цю історичну дату слід популяризувати у молодіжному середовищі, оскільки вона символізує об'єднання поділених іноземними державами українських етнічних територій, посилює доцентрові тенденції у державі, сприяє консолідації українського суспільства як політичної нації.

21 лютого День революції гідності – політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до 21 лютого 2014 року, викликані відходом політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу. Однією з головних причин протестів стала надмірна концентрація влади в руках Президента Віктора Януковича. 21 лютого 2014 року, під тиском масового революційного руху країни, В. Янукович утік з Києва, а від так і з України (фактично самоусунувся як Президент). Україна повернулася до Конституції зразка 2005 р. і стала парламентсько-президентською республікою. В результаті революції загинула велика кількість патріотів «Небесна Сотня», які були розстріляні на вул. Інституцькій, Грушевського, на Майдані Незалежності, а також замордовані «тітушками» та незаконно створеними «ескадронами смерті» злочинного режиму.

20 лютого 2014 року на Майдані загинув Устим Голоднюк, якому було усього 20 років. Устим народився у м. Збараж Тернопільської області, студент Відокремленого Підрозділу «Бережанський агротехнічний інститут» Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Шевченківські дні (9-10 березня) – день народження і день смерті Великого Кобзаря українського народу, поета, громадсько-політичного діяча, художника Тараса Григоровича Шевченка (1814-1861).

День довілля (третя субота квітня). Цього дня люди різних професій, політичних поглядів релігійних вірувань об'єднують свої

зусилля для покращання навколишнього середовища та привернення уваги широкої громадськості до екологічних проблем. На наш погляд, особистість із сформованою екологічною культурою відзначається ціннісним відношенням до рідної землі. *Ціннісне відношення до землі* – це якість особистості, що характеризується небайдужим, чуйним ставленням до землі як одухотвореної годувальниці з її родючістю та здатністю забезпечити добробут і процвітання народу. При цьому земля сприймається як жива матерія, у родючому шарі якої нагромаджена життєдайна енергія продуктивності, що є основою продовольчої безпеки країни, самодостатньою субстанцією, здатною без радикального техногенного втручання давати екологічно чисті, здорові врожаї та забезпечити високу якість життя людей. Ціннісне відношення до землі проявляється у бажанні працювати на землі, турботі про збереження та відтворення родючості ґрунтів, спрямованості на ведення екологічно чистого землеробства без забруднення ґрунту хімічними речовинами [4, с. 133].

День Перемоги (9 травня) – день перемоги над німецько-фашистським загарбниками у II Світовій війні (Великій Вітчизняній війні). У боротьбі із фашистською Німеччиною важливу роль відіграла Червона Армія СРСР до складу якої входила значна кількість воїнів України, які героїчно захищали рідну землю.

День Конституції України (28 червня). Конституційний процес проходив з великими труднощами і тривав 5 років. Найбільше суперечок викликали питання щодо розподілу владних повноважень, приватної власності, державної символіки, статусу російської мови та статусу Криму. Президент вдався до «стимулювання» конституційного процесу, видавши указ, який передбачав затвердження Основного закону на Всенародному референдумі. Щоб не допустити такого розвитку подій, депутати змушені були піти на компроміс, ухваливши протягом славнозвісної «конституційної ночі» з 27 на 28 червня 1996 р. Конституцію України. Ця, без перебільшення, історична подія ознаменувала остаточне утвердження Української держави.

День Незалежності України (24 серпня). Проголошенню незалежності України передували політика демократизації і гласності, яку проводив з 1985 року М.С. Горбачов. Все це посилювало національно-визвольні рухи на території СРСР. Але консервативна частина комуністичної партійної еліти не хотіла з цим миритись. У ніч на 19 серпня 1991 року найближчі співробітники Президента СРСР, які обіймали ключові посади у керівництві союзними структурами,

ізолювали М. Горбачова на його Кримській дачі і зробили спробу взяти усю повноту влади у свої руки. Вони створили Державний комітет надзвичайного стану СРСР (ДКНС). Коли 23 серпня 1991 року путчисти потерпіли поразку, одразу ж 24 серпня Верховна Рада зібралась на позачергове засідання, де прийняла і проголосила Акт державної незалежності України [5, с. 296-297].

День захисника України, День Покрови Пресвятої Богородиці (14 жовтня). Символічно, що у цей день великого християнського свята відзначається Свято українського козацтва. Адже з давніх-давен Богородиця вважалася покровителькою козаків. Для українського народу козацтво завжди було зразком військової доблесті, мудрості, лицарської відваги нації, яка виборює своє право на свободу й незалежність. Слава про їхню звитягу ширилася на весь світ. У 1553 році Дмитро Байда-Вишневецький заснує на острові Хортиця Запорізьку Січ, яка була потужним форпостом захисту південно-східних кордонів Руських земель від набігів турків і татар. З козаками пов'язують таку форму української державності, як Гетьманат основним архітектором якої був прославлений український полководець і стратег Богдан Зиновійович Хмельницький (1595-1657). Гетьманщина проіснувала до 1764 року і ліквідована за часів імператриці Катерини II (1762-1796), яка у 1775 році також знищила козацтво зруйнувавши Запорізьку Січ.

Спадкоємицею козацьких традицій стала ще одна національно-визвольна сила – *Українська Повстанська Армія* – армія нескорених борців за Незалежність України, була сформована у 1942 році Тарасом Бульбою Боровцем на Волині. Основним її кістяком стало селянство, яке не бажало терпіти окупантів та взяло зброю до рук. УПА інтенсивно діяла на території Західної та центральної України, багато підпільних осередків було створено на Донбасі. Бійці провадили активні диверсійні дії проти наступаючої Червоної армії та каральних загонів Вермахту. Повстанці стали символом незламної боротьби народу проти окупантів [5].

Президентом України П. Порошенком підписано указ, яким вводиться нове свято «День захисника України», що має відзначатись на Покрову, у день козацтва та УПА.

День працівника сільського господарства (третя субота листопада) - день усіх аграріїв країни. Свято започатковане в 1993 році, тоді президент України підписав указ про заснування професійного

свята всіх працівників сільського господарства, а також підприємств, які займаються переробкою сільськогосподарської сировини та виробництвом харчової продукції.

День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій у (четверта субота листопада). У 1927-1930 роках радянська влада в Україні, виконуючи вказівки вищого керівництва ВКП (б) та Й. Сталіна, вдалась до політики суцільної колективізації. Суть колективізації полягала в тому, що селяни позбавлялись приватної власності на землю і насильно заганялись у колективні господарства. Основну протидію цьому процесу чинило заможне селянство, що згодом отримало назву «куркулів». Тому закономірно, що політика колективізації супроводжувалась «політикою ліквідації куркульства як класу». Радянська влада у зв'язку із цим, намагаючись знищити українське селянство як свідому національну верству, яка відкрито протистояла сталінському керівництву, розпочала насильні хлібозаготівлі, суть яких полягала у примусовому вилученні у селян хліба. На Україні у 1932-33 роках розпочався страшний голод [6, с. 347-350]. Дослідники схильні вважати, що він носив штучну природу, був спланованим актом геноциду проти українського народу. Точну цифру людських втрат від голодомору встановити важко. Історики називають кількість жертв від 3,6 до 10 млн. осіб.

З метою упорядкування календаря святкових і пам'ятних дат, які мають бути покладені в основу навчально-виховної і культурно-просвітницької роботи у ВП НУБІП України «Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого», нами було застосовано метод експертної оцінки. В якості експертів виступили науково-педагогічні працівники та студенти. Експертна оцінка здійснювалася шляхом анкетування. Для впорядкування календаря пам'ятних дат та свят нами було запропоновано експертам проранжувати їх. Результати ранжування подано у таблиці (див. наст. стор.).

Аналіз результатів свідчить про єдність поглядів науково-педагогічних працівників та студентів щодо відзначення пам'ятних дат. Так, однакові ранги отримали у двох груп експертів такі пам'ятні дати як: День Незалежності України (1), День Конституції України (2), День Перемоги (4), День національної єдності (5), День української писемності і мови (12), День українського студента (15), День здоров'я (17). Суттєві розбіжності у рангах пам'ятних дат України, проранжованих науково-педагогічними працівниками та студентами, спостерігаються щодо таких дат: Шевченківські дні (13 і 7), День

Державного Прапора (9 і 3), День пам'яті жертв голодомору (3 і 9), Конотопська перемога (14 і 19).

Ранжування експертами пам'ятних дат

	Пам'ятна дата	Середній бал НПП	Ранг НПП	Середній бал студенти	Ранг студенти
1	День Незалежності	2,847	1	2,137	1
2	День національної єдності	7,44	5	7,444	5
3	День Збройних Сил	7,627	6	9,178	10
4	День українського	8,568	8	10,642	11
5	День Конституції України	5,086	2	5,037	2
6	День Соборності	7,982	7	7,814	6
7	День пам'яті героїв Крут	10,135	10	11,269	14
8	Шевченківські дні	11,155	13	8,321	7
9	День української писемності і мови	10,898	12	11,071	12
10	Міжнародний день	14,91	18	13,346	16
11	День українського	13,137	15	12,28	15
12	День довкілля	15,627	19	13,807	18
13	День здоров'я	14,775	17	13,384	17
14	День Перемоги	7,186	4	6,777	4
15	День Державного	8,864	9	6,629	3
16	День Знань	14,186	16	11,214	13
17	День пам'яті жертв	5,864	3	8,666	9
18	Конотопська перемога	11,22	14	14,32	19
19	День революції Гідності	10,711	11	8,481	8

Висновки. Отже, календар свят і пам'ятних дат є важливим засобом виховання ціннісного відношення до рідної землі, сприяє формуванню особистості, зорієнтованої на національні цінності, прагнучої до розбудови демократичної, незалежної української держави. В ході відзначення свят використання національної символіки, вишиванок, української пісні сприяють вихованню любові до Батьківщини та поваги її минулого. В результаті проведення анкетування у ВП НУБП України «Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого» встановлено, що найбільш важливими пам'ятними датами є: День Незалежності, День Конституції України, День Перемоги, День пам'яті жертв голодомору, День національної єдності.

Окремі із пам'ятних дат є маловідомі для студентів. Це свідчить про необхідність проведення широкої роз'яснювально-просвітницької роботи у колективі на засадах об'єктивного і ціннісного підходів у висвітленні минулого нашого народу.

Література

1. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – 3-тє вид., перероб і доп. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2007. – 232 с.
2. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих начальних закладів. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
3. Довідник з історії України (А-Я): Посібн. для серед. загальноосвітн. навч. закл. / За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид., доопр і доповн. – К.: Генеза, 2001. – 1136.
4. Виховання і самовиховання на засадах національно-патріотичних цінностей: методичний посібник для студентів і науково-педагогічних працівників аграрних і природоохоронних ВНЗ / Укладачі Р.В. Сопівник, Г.В. Петрів. – К.: «ЦП «Компринт», 2014. – 185 с.
5. Світлична В.В. Історія України : навч. посіб. 4-е вид. – К.: Каравела, 2006. – 400 с.
6. Бойко О.Д. Історія України : посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 1999. – 568 с.

КАЛЕНДАРЬ ПРАЗДНИКОВ И ПАМЯТНЫХ ДАТ КАК СРЕДСТВО ВОСПИТАНИЯ ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К РОДНОЙ ЗЕМЛЕ СТУДЕНТОВ АГРАРНЫХ КОЛЛЕДЖЕЙ

Г. Петрив

В статье раскрыто значение календаря праздников и памятных дат как средства воспитания у студентов аграрных колледжей ценностного отношения к родной земле. Представлен перечень праздников, памятных дат и история их происхождения. Отмечено, что особенно важным является празднование таких дат как: День Соборности, День революции достоинства, шевченковские дни, День Конституции, День Независимости, День защитника Украины, День украинского языка и письменности, День работника сельского хозяйства, День свободы, День памяти голодомора и политических репрессий. Основная задача празднования этих праздников – консолидация общества и его сплочение вокруг национальной идеи, воспитание у студентов патриотических чувств. С целью упорядочения календаря праздничных и памятных дат, которые должны быть положены в основу учебно-воспитательной и культурно-просветительской работы аграрных колледжей, применен метод

анкетирования для экспертной оценки. Установлено, что отдельные из памятных дат являются малоизвестными в студенческом коллективе, что свидетельствует о необходимости проведения широкой разъяснительно-просветительской работы в освящении прошлого нашего народа.

Ключевые слова: календарь праздников, памятная дата, ценностное отношение к родной земле, патриотизм, национальное сознание, национальные ценности.

UPCOMING HOLIDAYS AND MEMORABLE DATES EDUCATION AS A MEANS OF VALUE RELATION TO NATIVE LAND STUDENTS AGRICULTURAL COLLEGE

H. Petriv

In the article the importance of calendar holidays and anniversaries as a means of educating students in agricultural colleges values related to their native land. Posted for holidays, anniversaries and the story of their origin. It is noted that it is particularly important celebrations such date as the Day of Unification Day Revolution dignity, Shevchenko days, Constitution Day, Independence Day, Day of the Defenders Ukraine, Day of Ukrainian language and literature, Day of agriculture, Freedom Day, the Day of Memory of Holodomor and political repression. The main objective of celebrating these festivals is the consolidation of society and its cohesion around the national idea, education of students patriotic feelings. In order to streamline the calendar holidays and anniversaries to be the basis of educational and cultural work of agriculture universities, the method of questioning for peer review. Established that some of the memorials is little known in the student team that demonstrates the need for broad explanatory and educational work in elucidating the past of our people.

Keywords: calendar holidays memorable date, value related to the homeland, patriotism, national consciousness, national values.

Петрів Г. В. – викладач Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Заліщицький аграрний коледж ім. С. Храпливого». E-mail: galunka-s-p@ukr.net

Petriv H. V., teacher of Separated Subdivision of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine «Zalishchyky Agricultural College named by. Ye. Khraplyvy». E-mail: galunka-s-p@ukr.net

УДК 378.015.31

РОЗРОБКА СИСТЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ВИЩОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ – УМОВА СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Г. Ф. Пономарьова

У статті змістовно аналізується проблема виховання майбутніх педагогів та доцільність систематизації виховного процесу. Досліджується питання створення етапи реалізації. На прикладі розробленої і впровадженої системи виховної роботи у Харківській гуманітарно-педагогічній академії пропонуються шляхи її вдосконалення.

Ключові слова: виховання, система, система виховної роботи, вищій педагогічний навчальний заклад.

Постановка проблеми. Становлення державності і формування національних педагогічної системи, описуються її компоненти та пріоритетів України здійснюється за складних соціально-економічних та суспільно-політичних умов. Істотно змінилося соціальне значення освіти і значно знизився загальноосвітній рівень абітурієнтів. Багато хто з молодих людей не усвідомлює вибір майбутньої спеціальності і має негативне відношення до освіти взагалі. Серед них спостерігається значне зниження фізичного і психічного здоров'я, пов'язане з відсутністю в житті конкретних цілей і пріоритетів. Зміна спрямованості життєвих пріоритетів принижує почуття колективізму і роль суспільної активності. На студентів негативно впливає відсутність політичної й економічної стабільності в країні, кримінальна обстановка та проблеми алкоголізму і наркоманії серед молоді. Особливого значення набуває процес подолання цих негативних впливів у майбутніх педагогів оскільки вони є не тільки майбутніми громадянами, але й фахівцями, що здійснюють виховний вплив на підростаючі покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні засади виховання студентів педагогічних закладів знайшли своє відображення у працях В. Андрущенка, І. Бега, Л. Губерського, М. Євтуха, В. Кременя, Б. Лихачова, М. Нікандрова, Т. Петракової, М. Роганової, Д. Чернилевського, Г. Шевченко та інших. Методологічні дослідження